

VESILAIN UUDISTAMISEN KIPUPISTEET

1. Tulen siirtomaa- Lapista, jossa Kemijoki Oy manipuloi kaikkea po. aloihin liittyvää elämää: sillä on hallussaan maakunnan ykköslehden Lapin Kansan etu- ja pääkirjoitussivu aina, milloin se tarvitsee. Se tarvitsee usein. Siksi Lapin Kansassa on lähes päivittäin tekstiä Pelkosenniemen yläpuolelle tarvittavasta altaasta, tällä kertaa nimetty Kemihaaran ekoaltaaksi, joka pelastaa Lapin ja koko Suomenkin tulvilta ja energiapulalta sekä työttömyydeltä, tuottaa jalokalaa ja matkailuelämyksiä - ja tuulivoimalatkin sopivat kuvaan. Jälleen kerran varsinainen Eldorado siis.

Meillä nk. maan tapa on vallinnut koko vesirakentamishistorian ajan. Etelässä se on tullut esille vasta viime vuosina. Vesirakentamishistoria on ollut katkeruutta aiheuttavaa oikeuksien polkemista. Vesioikeusprosessit ovat olleet sitä, että viranomaiset ovat edistäneet hankkeita. Joitakin ehtoja on laitettu näön vuoksi. ”Viran puolesta” on arvioitu haitat katkeruutta aiheuttavasti hyvin vähäisiksi ja haitankärsijät ovat kokeneet arviot pilkanteoksi. Sodassa uhrinsa antanut sukupolvi sai näin ristiriitaisesti kokea yhtiön vallan puolustamaansa maahan.

Siksi koko vesioikeusprosessin läpikäynyt KHO:n kielteisen vuosikirjapäätöksen tuottanut Vuotos-käsittely oli niin merkittävä!

2. Kemijoki Oy on vasta muutaman viime vuoden aikana tehnyt lisäkoneistoja alisen Kemijoen voimalaitoksiinsa - kun se vuosikymmeniä kiristi Vuotoksen allasta ja Sierilän rakentamista sillä verukkeella, että vasta niiden rakentaminen tekee ko. lisäkoneistojen rakentamisesta kannattavaa. Tehonlisäys on ollut merkittävä.

Eikö tämä jos mikä ole valtionyhtiöltä kyseenalaisen muun toiminnan ohella huonoa taloudellistakin toimintaa?

3. Vesilakitoimikunnassa ei ollut ruohonjuuritason eli tavallisten kansalaisasianosaisten, siis maanomistajien ja haitankärsijöiden edustajaa lainkaan. Näin sen tason tiedot ja kokemukset ovat jääneet kokonaan huomioon ottamatta.

Ruohonjuuritason asiantuntemus pitää saada mukaan lakien valmisteluun joka alalla.

4. Ko. toimikunnassa - ja lakiluonnoksen yhteydessäkin puhuttiin nk. Vuotos-pykälästä, vaikka Vuotos-hanke on lopullisesti hylätty kotimaan KHO:n vuosikirjapäätöksellä voimassa olevan vesilain perusteella. Päätös oli nk. ennakkopäätös.

Päätökseen ei sisältynyt mitään siirtymäsäännöstä. Hanke täytti ehdottomat rakentamiskiellot luonnonarvojen vuoksi. Tuolle alueelle suunniteltu allas, minkä nimisenä tai millä hyvänsä verukkeella perusteltuna on sama kuin Vuotoksen hylätty allashanke.

Juuri ne samat luonnonarvot, jotka muodostivat ehdottoman rakentamisesteen, olisivat tuhon omia kaikissa allastustapauksissa - vaikka Vuotoksen allashankkeeseen sitoutuneet tahot kuinka olisivat sitä mieltä, että hukutettaviksi suunnitellut Natura-alueet voitaisiin vaihtaa tai että siellä ei ole muuta kuin rääseikköjä.

Ennakkopäätös toimii ohjeena lainsoveltamisessa. Eduskunta säätää uusia lakeja ja muuttaa lakeja tarvittaessa arvojen, arvostusten ja olosuhteiden muuttuessa. Lainsäätäjiltä tulee voida odottaa vastuullisuutta pitää huolta siitä, että luonnonarvojen merkitystä ei vähennetä vaan korostetaan nykytutkimuksen vaatimusten mukaan – eikä jätetä saivartelulle liikaa sijaa.

**Ei voi olla niin, että Kemijoki Oy voi pyyhkäistä vuosikymmenten taistelun tuottaman KHO:n ennakkopäätöksen romukoppaan. Uusi hakemus tuon alueen minkäänlaiselle al-
taalle olisi perusoikeuksien rikkomista. KHO:n Vuotos-päätös antaa suojaa alueen luonnolle. Myös muissa vesivoima- ja säännöstelyhankkeissa tämä on muistettava ja**